

Korpilaavu Oy

IJOEN MERILOHIEN JA -TAIMENTEN YLISIIRTO KALASYDÄMESTÄ 2024

1. Ylisiirron järjestäminen

Korpilaavu Oy toteutti merilohien ja meritaimenten ylisiirron Raasakan voimalaitoksen alapuolella olevasta PVO-vesivoiman hallinoinnasta hydraulisesta Kalasydän-kalatiestä Ijoen keskiosille ja Livojokeen kesällä 2024. Työn tilaajana oli Pohjois-Pohjanmaan liitto, Lohi Ijokeen -hanke. Ylisiirto toteutettiin yhteistyössä PVO-vesivoima Oy:n ja Kalasydän Oy:n kanssa.

Kalojen ylisiirtoluvan hakijana oli Ijoen kalatalousalue. Pohjois-Suomen aluehallintovirasto myönsi Eläintautilain 76/2021 29 §:n mukaisen luvan merilohien ja taimenien siirtoon merialueen rajoitusalueelta Ijoen vesistöalueelle (12.5.2022 PSAVI/1115/2022). Lupa on voimassa vuoden 2024 loppuun vuosittain korkeintaan 500 lohien ja taimenen ylisiirtämiseksi. Ylisiirrosta järjestetyn kilpailutuksen jälkeen Pohjois-Pohjanmaan liitto ja Korpilaavu Oy tekivät hankintasopimuksen 2.4.2024.

2. Ylisiirron toteutukset

Ylisiirrettävät kalat siirrettiin Kalasydämen kontissa olevasta altaasta suoraan kuljetussäiliöön pressusta valmistetulla pussilla. Samalla kalat punnittiin, tarkistetaan sukupuoli ja laji sekä onko kalalla rasvaevää. Eläinlääkäri oli paikalla lastauksien ajan todeten kalojen kelpoisuuden ylisiirtoa varten.

Kalasydäimestä tehtyjen ylisiirtojen rinnalla lohia ja meritaimenia ylisiirrettiin erillisessä hankkeessa myös kalastajilta hankituilla kaloilla.

3. Ylisiirron tulokset

Vuonna 2023 PVO-Vesivoima Oy:n toimesta toteutettu kalasydänkokeilu saatiin aloitettua heinäkuun puolivälissä, joten kalojen parhaasta nousuajasta ei saatu tietoa. Lohia ja taimenia kalasydäimestä saatiin vuonna 2023 yhteensä noin 110 kpl. Pääosa kaloista oli pieniä. Isommat (n. 4–5 kg) yksilöt olivat ilmeisesti olleet joessa pitempään, näissä oli somu- tai muita vaurioita, joten näitä ei voitu ottaa ylisiirtoon. Kalasydämen avulla ylisiirrettyjä kaloja oli yhteensä 17 (lohia 13 kpl, taimenia 4 kpl, ylisiirrettyjen ja näytekalojen keskipaino li noin 1,3 kg). Pääosa lohista oli koiraita.

Vuonna 2024 jokivesi lämpeni nopeasti yli 18 asteen jo touko-kesäkuun vaihteessa. Tämä viivästytti ylisiirron aloitusta. Ensimmäisen kerran kaloja päästiin siirtämään 26.6. Tällöin vietiin 8kpl. meritaimenia Pudasjärven Kipinänkoskille. Heinä-elokuun ajaksi jokivesi lämpeni jälleen yli 18 asteen estäen ylisiirrot. Syyskuussa veden jäähtyttyä päästiin ylisiirtoja jatkamaan. Syyskuun aikana tehtiin neljä erillistä ylisiirtoa Kipinänkoskille, Rytinkikoskille sekä Koskenhovin rantaa Pudasjärvelle. Kaikkiaan Kalasydäimestä siirrettiin kaloja 52 kpl. Josta lohia 12 kpl. ja taimenia 40 kpl.

YLISIIRROT	YHTEENVETO	ISTUTUSPAIKOITTAIN	naaras	koiras
Iijoki	Kipinänkoski	lohi	2	4
		taimen	9	6
Iijoki	Koskihovi	lohi	1	1
		taimen	-	-
Livojoki	Rytinkinkosket	lohi	-	4
		taimen	13	12
		yhteensä	25	27

4. NÄYTEKALAT

Näytekaloiksi 10 kpl.(yhteensä 5 lohta ja 5 taimenta) valittiin yksilöitä, joita ei hyväksytty ylisiirtoon. Näytekalat toimitettiin ruokavirastoon 1.7.2024. Kaloissa oli yleensä pieniä suomuvaurioita, muutoksia kalan pinnassa tai mahdollisia merkkejä, jotka saattoivat viitata tautimahdollisuuteen. Olivat joka tapauksessa heikkokuntoisempia kuin ylisiirtokalat. Näytekaloiista ei kuitenkaan todettu mitään tauteihin liittyviä ylisiirron esteitä.

5. YLISIIRTOJEN JATKO JA KEHITTÄMINEN

Kalasydämen avulla on mahdollisuus saada jokeen nousseita kaloja ja kalojen käsittely jää vähäisemmäksi kuin kalastajien toimesta tehtävissä ylisiirroissa. Edellytyksenä kuitenkin on, että kalat tulee saada nousemaan kalasydämeen nopeasti voimalan alapuolelta. Mikäli kalojen nousu kalasydämeen viivästyy, niin kaloille tulee joella herkästi hankaumia ja ihovaurioita, kun ne etsivät aktiivisesti nousureittiä. Tämä voi olla este ylisiirrolle.

Kalasydämen avulla ylisiirtoon saadut lohet olivat pääsääntöisesti pieniä. Lohen emokalahankinnassa ja ylisiirroissa naaraiden osuus on yleensä suurempi alkukesällä. Loppukesällä ja syksyllä kalasydäimestä on mahdollista saada vaivattomasti lohikoiraita ylisiirtoon. Taimenen osalta vastaavaa paino- ja kokoeroa ei ole näin selvästi havaittavissa. Isoja taimenia (3-5 kg) voi ajoittain esiintyä eri vuodenaikoina.

Kesällä 2024 Kalasydäimestä ylisiirrettävien lohien alhaiseen määrään vaikutti nopea veden lämpeneminen heti alkukesästä, jolloin lohien nousu on voimakkainta. Varsinkin suurten lohien osuus jäi tästä syystä pieneksi.

Kalasydän Ylisiirrot KULJETUS- JA VAPAUTUSPÄIVÄKIRJA

Päivämäärä	Laji	Paino kg	Sukupuoli	Vapautusalue
26.06.24	Taimen	2,4	Naaras	Kipinän kosket
26.06.24	Taimen	2	Naaras	Kipinän kosket
26.06.24	Taimen	2,3	Naaras	Kipinän kosket
26.06.24	Taimen	1,8	Naaras	Kipinän kosket
26.06.24	Taimen	2,1	Naaras	Kipinän kosket
26.06.24	Taimen	1,4	Naaras	Kipinän kosket
26.06.24	Taimen	1,7	Naaras	Kipinän kosket
26.06.24	Taimen	1,4	Koiras	Kipinän kosket
03.09.24	Taimen	2,4	Naaras	Kipinän kosket
03.09.24	Taimen	2,7	Koiras	Kipinän kosket
03.09.24	Taimen	2	Koiras	Kipinän kosket
03.09.24	Taimen	3	Naaras	Kipinän kosket
03.09.24	Taimen	2,5	Koiras	Kipinän kosket
03.09.24	Taimen	3	Koiras	Kipinän kosket
03.09.24	Taimen	2	Koiras	Kipinän kosket
03.09.24	Lohi	1,3	Koiras	Kipinän kosket
03.09.24	Lohi	1,6	Koiras	Kipinän kosket
03.09.24	Lohi	1,8	Koiras	Kipinän kosket
03.09.24	Lohi	1,5	Naaras	Kipinän kosket
03.09.24	Lohi	1,2	Koiras	Kipinän kosket
03.09.24	Lohi	1,1	Naaras	Kipinän kosket
12.09.24	Taimen	3,7	Koiras	Rytinki kosket
12.09.24	Taimen	2,3	Naaras	Rytinki kosket
12.09.24	Taimen	2	Naaras	Rytinki kosket
12.09.24	Taimen	2	Naaras	Rytinki kosket
12.09.24	Taimen	3,8	Koiras	Rytinki kosket
12.09.24	Taimen	2,6	Naaras	Rytinki kosket
12.09.24	Taimen	3	Koiras	Rytinki kosket
12.09.24	Taimen	2,2	Koiras	Rytinki kosket
12.09.24	Taimen	1,9	Naaras	Rytinki kosket
12.09.24	Taimen	1,3	Naaras	Rytinki kosket
12.09.24	Taimen	1	Naaras	Rytinki kosket
12.09.24	Taimen	1,6	Koiras	Rytinki kosket
12.09.24	Lohi	2,2	Koiras	Rytinki kosket
20.09.24	Taimen	2,9	Naaras	Rytinki kosket
20.09.24	Taimen	2,8	Naaras	Rytinki kosket
20.09.24	Taimen	2,5	Koiras	Rytinki kosket
20.09.24	Taimen	2,3	Naaras	Rytinki kosket
20.09.24	Taimen	1,1	Koiras	Rytinki kosket
20.09.24	Taimen	3	Koiras	Rytinki kosket
20.09.24	Taimen	1,7	Koiras	Rytinki kosket
20.09.24	Taimen	3,8	Koiras	Rytinki kosket
20.09.24	Taimen	2,4	Naaras	Rytinki kosket
20.09.24	Taimen	1,9	Naaras	Rytinki kosket
20.09.24	Taimen	2,2	Koiras	Rytinki kosket
20.09.24	Taimen	1,9	Naaras	Rytinki kosket
20.09.24	Taimen	2,5	Koiras	Rytinki kosket
20.09.24	Lohi	2,2	Koiras	Rytinki kosket
20.09.24	Lohi	2,8	Koiras	Rytinki kosket
20.09.24	Lohi	1	Koiras	Rytinki kosket
30.09.24	Lohi	3,4	Naaras	Koskenhovi
30.09.24	Lohi	1,5	Koiras	Koskenhovi

